

22.11.2023

Ordföranden för områdesfullmäktige
Ordföranden för områdesstyrelserna
Välfärdsområdesdirektörerna
Ordförande för HUS-sammanslutningens styrelse
HUS-sammanslutningens verkställande direktör
Biträdande borgmästare för social-, hälsovårds- och räddningssektorn i Helsingfors stad
Sektorchef för social- och hälsovårdssektorn i Helsingfors stad

Reformering av välfärdsområdena måste fortsätta med ambition i områdena och på nationell nivå

Reformeringen är nödvändig för att man ska kunna säkerställa en tillräcklig vård, omsorg och övriga tjänster för befolkningen i den förvärrade situationen kring tillgången till arbetskraft och de offentliga finanserna.

Genom reformen av social- och hälsovården skapades under senaste valperiod nya strukturer för social- och hälsovårdens och räddningsväsendets verksamhet genom skapandet av välfärdsområden och det beslutades om en ny finansieringsmodell. Målet är att möjliggöra en reform av servicesystemet inom social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och på riksnivå så att tillräcklig vård, omsorg och räddningstjänster kan tryggas i den förvärrade situationen kring tillgången till arbetskraft och den offentliga ekonomin.

Finland kan inte fortsätta med de rutiner, den verksamhetskultur och servicestruktur som ärvdes från det tidigare, till stor del kommunbaserade systemet. Välfärdsområdenas tjänsteledning och beslutsfattare har – med hänsyn till området särdrag – till uppgift att planera, besluta om och genomföra reformer i sådan omfattning och så snabbt att den normala finansieringen enligt lagen om välfärdsområdenas finansiering och den tillgängliga arbetskraften räcker till för de tjänster som invånarna behöver.

Finlands offentliga finanser har varit på väg in i en kris på grund av den snabba och varaktiga skuldsättningen som pågått redan en längre tid, och regeringen har därför i sitt program beslutat om åtgärder för att konsolidera de offentliga finanserna med sammanlagt 6 miljarder euro med snabb verkan. Det bör noteras att trots dessa konsolideringsåtgärder kommer välfärdsområdenas finansiering att öka med cirka 1 miljard euro varje år under innevarande valperiod.

Inte ens efter konsolideringsåtgärderna enligt regeringsprogrammet kommer det att bildas något sådant handlingsutrymme i de offentliga finanserna som inom en snar framtid skulle möjliggöra betydande bestående nya satsningar på någon del av samhället. Mängden arbetskraft håller på att minska och befolkningens fortsätter åldras, vilket framgår av den ökande efterfrågan på vård- och omsorgstjänster samt av personalminskningen inom social- och hälsovården och räddningsväsendet. En ambitiös och fördomsfri, kunskapsbaserad reform är nu brådskande och nödvändig.

Välfärdsområdenas ledare och beslutsfattare spelar en nyckelroll i den snabba och ambitiösa reformeringen av områdena och de behöver statligt stöd för sitt arbete.

Välfärdsområdena har förutsättningar, resurser och sakkunskap för att genomföra de nödvändiga reformerna. En anordnare, en ledning och en finansiering är nyckeln till att uppnå reformens mål. Välfärdsområdena har redan i början av 2023 på ett ansvarsfullt sätt börjat förbereda nödvändiga förändringsprogram för att reformera verksamheten, förbättra ekonomin och öka produktiviteten och effektiviteten. Det är nödvändigt att genomföra dessa förändringsprogram för att uppnå de uppställda målen.

I vissa områden pågår fortfarande beredningen av och beslutsfattandet om förändringsprogrammen. Det är nödvändigt att dessa områden snabbt går framåt i arbetet. Det är ingen lätt uppgift, men reformbehovet kan inte vänta.

Förhållandena och effektiviseringsmöjligheterna varierar från område till område. Vi kommer för vår del att se till att alla områden bedöms lika och att varje område styrs med respekt för dess självstyre för att genomföra de reformer som förutsätts av den ram som ekonomin och arbetskraften ställer. När det gäller de gränser som de offentliga finanserna och arbetskraften fastställer har man inte råd att kompromissa med målen i de reformprogram som har utarbetats av områdena.

Integrationen av social- och hälsovården i helheter av serviceinnehåll och servicestruktur bör fortsätta. Användningen av teknik, inklusive artificiell intelligens, erbjuder möjligheter att bland annat i stor skala övergå från service som är bunden till en fysisk plats till service som tillhandahålls på det elektroniska nätet och som är allmänt tillgänglig för befolkningen. Tekniken erbjuder ökade möjligheter att minska behovet av personarbete och att rikta in servicen mot förebyggande arbete och på ett mer allmänt plan öka servicens fokus.

I flera förändringsprogram minskar man behovet av dyra institutionstjänster, ökar bland annat det kollektiva boendet och basservicen samtidigt som servicenätet görs tätare. Servicestrukturen och personalens arbetsfördelning bör ändras så att

tjänsterna kan ordnas med den de facto tillgängliga personalen. I de olika välfärdsområdena förs en debatt om servicenätets omfattning. Lösningar som gäller servicenätet ska bedömas per välfärdsområde. Perspektivet ska vara innovativt och utgå från invånarnas behov, inte till exempel enbart från att det nuvarande servicenätet ska bevaras. Invånarnas behov ska identifieras och de medel som behövs för att tillhandahålla tjänsterna på det mest kostnadseffektiva och tillgängliga sättet utvärderas och utvecklas. Landet saknar tillräckligt med kunnig personal och pengar för att driva det nuvarande servicenätet. Det finns därför anledning att finna lösningar som kan garantera invånarna tillgång till tjänster och även säkerhetskänsla i den nya situationen, samtidigt som man i praktiken måste spara på lokalerna. När det gäller särskilt krävande tjänster måste välfärdsområdena öka sitt ömsesidiga samarbete och öka arbetsfördelningen inom samarbetsområdet och mellan de olika samarbetsområdena.

Inom räddningsväsendet måste ytterligare utveckling och modernisering av tjänster främjas och nya verksamhetsmodeller införas för att utveckla verksamhetens produktivitet och kostnadseffektivitet.

Det är viktigt att inse att välfärdsområdena, trots problem med ekonomin och tillgången till personal, bör undvika kortsiktiga åtgärder med endast en tillfällig effekt och som eventuellt leder till kostnadsökningar i ett senare skede (t.ex. oplanerad minskning av icke-reglerade tjänster och *sale and lease back*-arrangemang).

Ansvar för reformen ligger också hos oss inom statsrådet. Vid social- och hälsovårdsministeriet pågår en stor nationell servicereform, där regleringen av servicesystemet reformeras på ett sätt som är förenligt med välfärdsområdesreformen, till exempel genom att onödig reglering av detaljerna i serviceproduktionen upphävs. Den nationella utredningen av sjukhus- och journätet och de därpå följande slutsatserna och lagändringarna utgör också en viktig del av den nationella servicereformen. Reformen erbjuder en möjlighet att reformera regleringen av social- och hälsovården på ett sätt som minskar behovet av pengar och personal i välfärdsområdena samtidigt som den säkerställer tillräcklig vård och omsorg och andra tjänster. Social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriets och inrikesministeriets och välfärdsområdenas gemensamma arbete för att utreda användningen av inhyrd arbetskraft kommer att rekommendera konkreta åtgärder. Att lösa bristen på yrkesutbildad personal, som hotar tillgången till tjänster, kräver brådskande åtgärder från såväl välfärdsområdena som staten.

Av programmet för ett bra arbete förväntar vi oss konkreta förslag bland annat när det gäller personalbehovet. Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet förnyar tillsammans lagstiftningen

gällande styrningen av välfärdsområdena och lagen om välfärdsområdenas finansiering i enlighet med regeringsprogrammet i syfte att stödja välfärdsområdenas framgång och stabiliteten i de offentliga finanserna.

Tidtabellen för välfärdsområdesreformerna är sträng. Betydande konsekvenser för bland annat behovet och användningen av arbetskraft och kostnadsbegränsningen måste åstadkommas på ett trovärdigt och snabbt sätt. Enligt lagstiftningen om välfärdsområden ska underskotten täckas senast i bokslutet för 2026. Ingen beredning i anslutning till förlängningen av tidsfristen och dylikt är anhängig vid våra ministerier, och det finns inte ens förutsättningar för detta med hänsyn till situationen kring Finlands offentliga finanser och regeringens ekonomiska program. Försummelse att iaktta skyldigheten att täcka kumulerat underskott kan leda till att ett utvärderingsförfarande inleds. Finansministeriet har i fråga om inledandet av förfarandet prövningsrätt som är bundet av kraven på god förvaltning, såsom principerna om ändamålsbundenhet och proportionalitet. För prövningen är det viktigt att välfärdsområdet på ett målmedvetet och verifierbart sätt har vidtagit alla rimliga åtgärder som står till dess förfogande för att konsolidera sin ekonomi och reformera sin verksamhet.

Välfärdsområdena har också tagit upp frågan om beaktande av de så kallade efterhandsjusteringarna av finansieringen vid utarbetandet av budgeten och den ekonomiska planen för välfärdsområdet. I enlighet med lagstiftningen gällande välfärdsområdenas finansiering kommer finansieringen av välfärdsområdena att ses över i efterhand med två års försening på nationell nivå. Justeringen av finansieringen för 2025 görs på basis av välfärdsområdesekonomins resultat för räkenskapsperioden 2023. Under åren därefter görs justeringen på basis av förändringen i räkenskapsperiodens resultat med beaktande av de justeringar som redan gjorts i finansieringen. I detta skede är det fortfarande omöjligt att förutse beloppet av justeringen som görs i efterhand 2026 och det är därför motiverat att iaktta försiktighetsprincipen vid planeringen av välfärdsområdets ekonomi.

Genom samarbete framåt

Som ledare och beslutsfattare i välfärdsområdet spelar du en avgörande roll för Finlands framtid. Välfärdsområdenas framgång när det gäller att begränsa kostnaderna och arbetskraftsbehovet är av stor betydelse för Finlands offentliga finanser och bland annat för beredskapen inför olika kriser samt även för den ekonomiska tillväxten. Välfärdsområdenas framgång i skapandet av nationens hälsa, funktionsförmåga och arbetsförmåga är av betydelse med tanke på sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten. Vi måste också sörja för

nationens resiliens i den utmanande geopolitiska världssituationen och det rådande säkerhetsläget. Hållbarhetsunderskott i de offentliga finanserna och den ogynnsamma utvecklingen av arbetskraften har förvandlats från ett långsiktigt problem till ett problem i realtid. Att klara av välfärdsområdenas ekonomiska utmaningar, motarbeta bristen på arbetskraft och framgångsrikt uppnå reformens mål på ett sätt som skapar välfärd och trygghet är bara möjligt genom att förnya sig och genomföra ambitiösa reformer.

Vid statsrådet pågår ett antal reformer som gör det möjligt att stödja välfärdsområdena att uppnå framgång i den historiska reformen. Tillsammans klarar vi det. Vi och våra ministeriers sakkunniga står till ert förfogande.

Med hälsningar om dialog och samarbete

Juha Majanen
Statssekreteraren
som kanslichef
Finansministeriet

Veli-Mikko Niemi
Kanslichef
Social- och hälsovårds-
ministeriet

Jukka Aalto
Ställföreträdare för
kanslichef,
Avdelningschef,
Inrikesministeriet

Bilagor	-
Distribution	Välfrädsområdena, HUS-sammanslutningen, Helsingfors stad (registratorskontoren)
För kännedom	Riikka Purra, finansminister, finansministeriet Anna-Kaisa Ikonen, kommun- och regionminister, finansministeriet Kaisa Juuso, social- och hälsovårdsminister, social- och hälsovårdsministeriet Mari Rantanen, inrikesminister, inrikesministeriet Ministerarbetsgruppen för ett hållbart välfärdssamhälle Susanna Huovinen, understatssekreterare, finansministeriet Jani Pitkäniemi, överdirektör, avdelningschef, finansministeriet Mika Niemelä, budgetchef, finansministeriet Juha Sarkio, överdirektör, avdelningschef, finansministeriet Mikko Spolander, överdirektör, avdelningschef, finansministeriet Jarkko Levasma, IKT-direktör, finansministeriet Johanna Veskallio, kommunikationsdirektör, finansministeriet Ville-Veikko Ahonen, förändringsledare, finansråd, finansministeriet Noora Heinonen, finansråd, finansministeriet Kari Hakari, avdelningschef, social- och hälsovårdsministeriet Anna Cantell-Forsbom, avdelningschef, social- och hälsovårdsministeriet Andreas Blanco Sequeiros, direktör, social- och hälsovårdsministeriet Kimmo Kohvakka, räddningsöverdirektör, inrikesministeriet Tiina Snellman, enhetschef, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet